

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “ЗАХІДНО-УКРАЇНЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА: РЕВОЛЮЦІЯ, ДЕРЖАВНІСТЬ, СОБОРНІСТЬ. До 100-РІЧЧЯ УТВОРЕННЯ ЗУНР”

Олександр МАРУЩЕНКО

*ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
кафедра історіографії і джерелознавства,
вул. Шевченка 57, 76018, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: clio.pu@gmail.com
DOI gal.31.209-211*

Боротьба за незалежність України в ХХ столітті стала однією з найбільш величких сторінок в історії українського народу. Серед її важливих складових вагоме місце посідає героїчний чин творців і захисників Західно-Української Народної Республіки. Її виникнення у листопаді 1918 р., ухвалення 22 січня 1919 р. вікопомного Акту Злуки Української Народної Республіки і ЗУНР яскраво засвідчили державотворчі й соборницькі прагнення української нації, що залишаються актуальними й сьогодні, століття потому, в умовах складних для незалежної держави Україна внутрішніх і зовнішніх викликів.

Саме цими імперативами керувалися учасники міжнародної наукової конференції “Західно-Українська Народна Республіка: революція, державність, соборність”, яка працювала 30–31 жовтня 2018 р. в Інституті українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України (м. Львів) та Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника і була присвячена 100-річчю з часу утворення ЗУНР. Її співorganizаторами стали також Івано-Франківська та Львівська обласні ради і державні адміністрації, академічні Інститути історії України, політичних і етнопольових досліджень ім. І. Ф. Кураса, народознавства, Український інститут національної пам’яті, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Представницький характер цього наукового форуму був засвідчений широкою географією його учасників, які презентували Республіку Польща, Словацьку Республіку й наукові і навчальні установи з 23 міст України: Києва, Львова, Івано-Франківська, Харкова, Одеси, Ужгорода, Чернівців, Черкас, Луцька, Тернополя, Рівного, Миколаєва, Вінниці, Кам’янець-Подільського, Кривого Рогу, Маріуполя, Коломиї, Дрогобича, Мелітополя, Кременця, Галича, Бурштина, Тисмениці. На конференції було заявлено 207 тем доповідей і повідомлень, до участі в її роботі зголосилося 217 науковців, з них 59 докторів наук, професорів.

З вітальними словами до учасників конференції звернулися голова Львівської обласної державної адміністрації Олег Синютка, голова Івано-Франківської обласної ради Олександр Сич, заступник голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації Ігор Пасічняк, директор Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України Ігор Соляр, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Ігор Цепенда, голова Українського інституту національної пам’яті Володимир В’ятрович.

З великим інтересом і увагою учасниками і гостями конференції були зустрінуті виголошені на пленарних засіданнях у Львові та Івано-Франківську наукові доповіді директора Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України доктора історичних наук, професора Ігоря Соляра “Суспільно-політичні процеси в ЗУНР: особливості та здобутки”, ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника доктора політичних наук, професора Ігоря Цепенди “Дипломатія Західно-Української Народної Республіки”, декана факультету туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника доктора історичних наук, професора Володимира Великочого “Національно-демократична революція 1914–1923 рр. на західноукраїнських землях: до проблеми концепту”, керівника центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип’я-

кевича НАН України доктора історичних наук, професора Миколи Литвина “Західно-Українська Народна Республіка у світовій геополітиці”, декана факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича доктора історичних наук, професора Олександра Добржанського “Буковина у складі ЗУНР: боротьба за право бути в соборній українській державі” та інші.

Важливою подією на конференції стала презентація видання “Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Енциклопедія”, перший том якої був опублікований напередодні цього авторитетного наукового зібрання. Голова редколегії Енциклопедії, декан факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника доктор історичних наук, професор Микола Кугутяк зазначив, що Енциклопедія стала результатом тривалих наукових студій і сучасного творчого осмислення фундаментальних процесів українського державотворення і соборності на початку ХХ століття, узагальнення здобутків вітчизняної та зарубіжної історіографії у вивченні даної проблеми за роки незалежності України. На великому і якісно новому джерельному матеріалі з вітчизняних та іноземних архівосховищ і наукових бібліотек, з урахуванням сучасних методологічних підходів й останніх досягнень соціогуманітарних наук в ній комплексно розглянуті передумови революційного чину в Галичині, внутрішню і зовнішню політику ЗУНР, її збройну боротьбу і міжнародне становище, національні, соціально-економічні, культурні й етноконфесійні процеси в краї, партійно-політична система, правова і законотворча діяльність творців ЗУНР. Велику увагу в Енциклопедії приділено повсякденному життю й побуту населення західно-українського регіону у 1914–1923 рр., просопографічним аспектам історії ЗУНР, питанням історичної персоналістики і біографістики, історіографії та джерелознавства ЗУНР, відомим і маловідомим історичним постатям борців за українську державність і соборність, висвітленню різноманітних тем і сюжетів Енциклопедії за допомогою унікальних фотодокументів та оригінального, аутентичного ілюстрованого матеріалу. Вона містить близько 3000 статей і довідок, авторами яких є понад 130 учених-істориків з Івано-Франківська, Києва, Львова, Рівного, Тернополя, Чернівців.

Робота конференції відбувалася у 7 секціях: “ЗУНР в джерелах та історіографії, історичному краєзнавстві, етнографії та регіоналістиці”, “Українське питання у світовій геополітиці та міжнародних відносинах у першій чверті ХХ ст. Зовнішньополітична діяльність ЗУНР”, “Соціально-економічний вимір українського державотворення. Правова і законотворча діяльність ЗУНР”, “Партійно-політична система та еліта ЗУНР”, “Воєнна історія ЗУНР”, “Культурні, етнонаціональні та етноконфесійні процеси в Західно-Українській Народній Республіці”, “ЗУНР і політика національної пам’яті в Україні”.

Учасники конференції відзначили великі джерелознавчі та історіографічні здобутки вітчизняних вчених у вивченні історії ЗУНР і проблем української соборності, наявність нових методологічних підходів у дослідженні цієї теми. Адже в останні десятиліття було введено до наукового обігу безліч нових джерел з історії визвольних змагань на західноукраїнських землях у 1914–1923 рр., знайдені унікальні документи і матеріали, опубліковано чимало монографічних досліджень і наукових статей, що розкривають процеси національного державотворення, розбудови економічного, політичного і культурного життя ЗУНР.

Науковці, присутні на конференції, засвідчили надзвичайну актуальність проблематики ЗУНР і української соборності для сучасності й майбутнього, підкреслили важливість виявлення, опрацювання та публікації нових писемних джерел з історії ЗУНР, їх активного використання в освітньо-виховному процесі та подальших наукових дослідженнях. У цьому зв’язку велике значення матиме реалізація унікального науково-дослідницького і видавничого проекту “Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Енциклопедія”, перший том якої щойно побачив світ.

Виходячи з великої суспільної значущості розглянутих на конференції проблем, беручи до уваги ідеї та думки, висловлені у доповідях і виступах учасників та під час загальної дискусії, конференція звернулася до органів влади і широкої громадськості з ухвалою, в якій міститься низка рекомендацій і пропозицій. Зокрема, до 100-річчя Акту Злуки УНР та ЗУНР заплановано провести 22 січня 2019 р. у Київському національному університеті імені Тараса

Шевченка Урочисту Академію “Акт Злуки УНР і ЗУНР – втілення ідеї соборності й національної консолідації України: досвід та уроки”. Передбачено започаткування нового археографічного проекту, у рамках якого були б опубліковані мемуари і спогади учасників тих буремних подій, а також вшанування пам’яті діячів національно-державницьких змагань 1914–1923 рр. в назвах вулиць та пам’ятниках, створення інформаційно-просвітницького інтернет-порталу “Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923” тощо.

Надійшла до редакції 1 12 2018 р.